

דין וחשבון

(אדר ב' – אלול תרצ"ח. מרס-ספטמבר 1938)

1. אספות כלליות. בכ"ז באדר שני תרצ"ח (30 במרס 1938) ובי"ח באייר תרצ"ח (19 במאי 1938) היו בתל אביב בבית ביאליק שתי אספות כלליות של חברי ועד הלשון, שבהן נידונו שאלות ארגוניות שונות.
2. הנשיאות התאספה פעם אחת לשם ברור שאלות של הנהלת הלשכה. כמו כן הובאו לפניה גם ענייני-לשון דחופים.
3. הועד המרכזי התאסף בתקופת החשבון 3 פעמים. בישיבה ראשונה נידונו שאלות ארגוניות ושתי ישיבות הוקדשו לשאלות לשון בלבד. נידונו בהן: א) מונחי-מטבח שונים שהוכנסו אחר כך למלון למונחי-המטבח. ב) מונחים במתימטיקה הגבוהה בקשר עם הכנת רשימה של המונחים הללו לפרסום (נתפרסמה בכרך ט' חוברת ד). ג) מונחים תכניים שהועברו לדיון בועד המרכזי ע"י הועדה למהדורה ב' של המלון למונחי התכניקה. ד) שאלות לשון כלליות (נקוד מלים וכיוצא בו) לפי בקשת הועדה לתקנת הלשון שבתל אביב.
4. הועדים המקומיים בירושלים ובתל אביב. הועד המקומי בירושלים נכנס לישיבה משותפת עם הועד האדמיניסטרטיבי, שבה נידונה ונתבררה האפשרות לתקנת מצבו הכלכלי של הועד ע"י מלוה בנקאי. הועד המקומי בתל אביב נכנס לישיבה, שבה נידונה התכנית לפרסומי ועד הלשון.
5. שליחות הפרופ' נ. ה. טורטשינר. הפרופ' נ. ה. טורטשינר שבקר בשליחות האוניברסיטה בפולין ובבלגיה קרא גם הרצאות על שאלות חקר הלשון ועל פעולת ועד הלשון העברית. הוא הצליח לעשות פרסום רב לועד הלשון וגם לקבל את תמיכתה החמרית של היהדות בארצות אלו.
6. מפעל המונחים החקלאיים. ביזמתו של מר יהושע מנוח, איש דגניה א', הולכים ומתרכזים ברשות ועד הלשון סכומים מיוחדים המוקדשים להכנה ולהוצאה של מלונים קטנים ולוחות מצוירים למונחי החקלאות ומכשיריה וכמו כן למלאכות הקשורות לחקלאות. הכנת החומר מתנהלת מתוך שתוף פעולה עם "השדה". המונחים יפוצו במדה רחבה במשקים ובישוב החקלאי בכלל וכמו כן בחוגי "החלוץ" ובקבוצי-ההכשרה בתפוצות. במפעל זה משתתפים לפי שעה "המשביר המרכזי", בנק הפועלים, "יכין" ומחלקת ההתיישבות של הסוכנות היהודית.

7. הועדות המקצועיות:

בירושלים

הועדה לעניני לשון אקטואליים התאספה 4 פעמים, נידונו בה כל שאלות הלשון שהגיעו מן הצבור אל המזכירות המדעית בירושלים בכתב או בעל פה ורוב התשובות שניתנו למעונינים (ראה בסעיף: במזכירות המדעית בירושלים) חוברו על דעת הועדה הזאת.

הועדה לשמות חלקי-הבשר התאספה שתי פעמים וגמרה את עבודתה שנתפרסמה במלון למונחי המטבח.

הועדה למונחי הרדיו התאספה פעם אחת וגמרה את עבודתה, אשר נתפרסמה ב"לשוננו" כרך ט', חוברת א"ב.

הועדה לקביעת כללי-הפסוק התאספה פעם אחת. כל כללי הפסוק שנוסחו על ידי הועדה נידונו בקריאה ראשונה והועדה התחילה לעבור עליהם בקריאה שניה.

הועדה למונחי המתמטיקה התאספה 7 פעמים. בישיבות נידונו המונחים במתמטיקה גבוהה ונערכה לדפוס רשימה כבת 230 מונחים. הרשימה נתפרסמה ב"לשוננו" כרך ט' חוברת ד'.

הועדה למונחי התיאטרון התאספה 4 פעמים ודנה בפרקים: רקוד ובלט, אדמיניסטרציה ובנין, המכילים למעלה מ-70 ערכים.

הועדה למונחי הארכאולוגיה התאספה 4 פעמים ונידונו בה למעלה מ-140 ערכים.

הועדה למונחי הרפואה. בשנת תרצ"ו נוסדה מטעם ועד הלשון ועדה למונחי רפואה (ראה דו"ח הועד ב"לשוננו" כרך ז' חוברת ד' עמ' 412) שהתאספה רק פעמים אחדות והפסיקה את פעולתה לרגל תקופת העוצר הממושכת בשנה ההיא. להצעת ההסתדרות הרפואית העברית נוסדה בירושלים ביוני 1938 ועדה המרכבת מבאי-כח ועד הלשון וההסתדרות הנ"ל, שתפקידה לטפל במונחים הרפואיים השמושיים ביותר ובעניני לשון-הרפואה בכלל.

הועדה הזאת התכנסה במשך תקופת החשבון 3 פעמים ודנה ב-50 מונחים בערך.

על הרכבה של הועדה ופעולתה ראה בחוברת זו עמ' 89.

בתל אביב

הועדה לתקנת הלשון התאספה 25 פעמים והמשיכה כרגיל לטפל במתן תשובה לשאלות הרבות בכתב ובעל פה שבאו למזכירות המדעית בתל

אביב (ראה למטה: במזכירות המדעית בתל אביב) ובסדור החומר בשביל המדור „לשוננו-לעם“.

הועדה לעריכת המהדורה השניה של המלון למונחי התכניקה
התאספה 11 פעם, סיימה את הדיון בחומר שלפניה בקריאה ראשונה והמציאה אותו ללשכה המרכזית להעתקה במכפלה לשם משלוח לעיון למוסדות מקצועיים ולמומחים שונים. בינתיים עברה הועדה על שליש החומר גם בקריאה שניה. כמה מונחים שהועדה לא יכלה להכריע בהם הובאו לפני הועד המרכזי בישיבותיו בחודש יוני.

חבר הועדה מר נ. שפרה'ס סדר במשך הקיץ רשימה מיוחדת של מונחים לצרכי מסגרים ונפחים, הכוללת 350 מונחים והיא תתפרסם בצורת מלונים קטנים ולוחות מצויירים. רשימה זו תתפרסם גם בירחון „טכניקה ומדע“.

הועדה למונחי הספנות התאספה 7 פעמים והוסיפה לעבור על רשימת המונחים שבידה. המהנדס מר גלברט, מדריך בבית הספר הימי „זבולון“, השתתף בישיבות הועדה בתור מומחה ובתור בא כח בית הספר הנ"ל. ביזמתו התכוננה הועדה הזאת, והוא שחיבר את רשימת המונחים שלפיה עובדת הועדה. במשך תקופת החשבון עברה הועדה בקריאה שניה על הפרק הראשון של רשימת המונחים (פרטי סירות משוטים) ורשימה זו תמסר בקרוב לפרסום ב„לשוננו“. הועדה סיימה את הדיון ברשימת המונחים שנשאלה עליהם ע"י מר ברלס (ראה דו"ח הועד ב„לשוננו“ כרך ט' חוב' א-ב) וכמו כן דנה ברשימה שהומצאה לה מטעם החבל הימי לישראל ואשר נדרשה לו באופן דחוף לשם פעולת הסברה בבתי-הספר.

הועדה למונחי מכוניות התאספה 6 פעמים, המשיכה את עבודתה בהרכבה החדש (ראה דו"ח „לשוננו“ כרך ט', חוב' א-ב) ודנה ב-130 מונחים בערך.

הועדה למונחי הזואולוגיה התאספה 4 פעמים וסיימה את עבודתה בעריכת רשימה של זוחלים ודו-חיים המצויים בארץ. ברשימה כלולים 68 שמות של בעלי-חיים והיא נתפרסמה ב„לשוננו“ כרך ט' חוב' ג'.

מלבד זה נכלל חלק מהחומר שעובד בוועדה זו במלון למונחי המטבח (מלוני ועד הלשון: ט') שיצא לאור באבגוסט 1938. הלא היא רשימת שמות הדגים, שיצאה תחילה בצורת לוח ותוקנה והושלמה לצרכי המלון למונחי המטבח. כמו כן נוספו במלון כמה שמות דגים שלא נתפרסמו בלוח מחוסר תמונות.

כמו כן דנה הועדה ברשימת יונקים ששערותיהם משמשים לתעשית פרוות. הרשימה הומצאה לוועדה על ידי אגוד הפרוונים והכילה 9 שמות יונקים וכמה מונחי-עבודה (האחרונים נידונו בוועדה לתקנת-הלשון).

עם פרסום רשימת הזוחלים והדו-חיים נסתיימה עבודת-הועדה.

8. במזכירות המדעית:

ירושלים. נוסף על הטיפול בוועדות המקצועיות עסק המזכיר יחד עם המומחים למקצועות בעריכת החומר לדפוס שנידון בוועדות: למ' בישול, לשמות חלקי הבשר, למ' הרדיו ולמ' המתמטיקה (מלון למ' המטבח, רשימות למ' רדיו ולמ' המתמטיקה, „לשוננו" ט). משום כך פחת מספר הישיבות וגדל מספר הפגישות עם המומחים.

בתקופת הדו"ח נתקיימו בירושלים 50 אספות, ישיבות ופגישות ו-7 נדחו. רוב הדחיות נגרם ע"י מצב הבטחון והעוצר שהוכרו מפעם לפעם.

המזכיר קרא הגהות של „לשוננו" ונענה כרגיל לפונים בשאלות לשון ומונחים. יצאו ב-112 מכתבים בעניינים שונים.

כמעט כל חודש אבגוסט נמצא המזכיר בחופשה. בחודש ספטמבר מילא שבועים את מקום מנהל הלשכה.

תל-אביב. מספר הישיבות והאסיפות שנערכו בת"א עולה ל-57. המזכיר השתתף כבא כוח הוועד בהתייעצות מערכת „טכניקה ומדע" בדבר תוכן הירחון מבחינת החומר המדעי-תכני והלשוני. הוא השתתף בקריאת ההגהות של כל החומר שנתפרסם מטעם הוועד וביחוד טיפל בשיפור הפרק „דגים" שבמלון למונחי המטבח על דעת הוועדה לזואולוגיה, וערך את רשימת הזוחלים והדו-חיים לדפוס („לשוננו" ט' חוברת ג').

הוא נענה בכתב ובעל פה ל-86 מעוניינים. כ-50% מן השאלות נגעו בענייני מונחים.

נקבעו קשרים בין המזכירות ובין ועדת המונחים של הסתדרות הרופאים בתל-אביב.

*
* *

דו"ח על פעולת הוועד האדמיניסטרטיבי וחוברת „אמוני הלשון העברית" יבוא בחוברת הבאה.

הערת המערכת:

בחוברת הקודמת (כרך ט' עמ' 281) נדפס בטעות שם מחבר המאמר „מונחים בכלכלה" במקום מ. אשר צ"ל מ. אטר.